

Žene u parlamentu

Deseti skupštinski saziv

Otvoreni parlament

Mart, 2015.

DESETI SAZIV NARODNE SKUPŠTINE REPUBLIKE SRBIJE

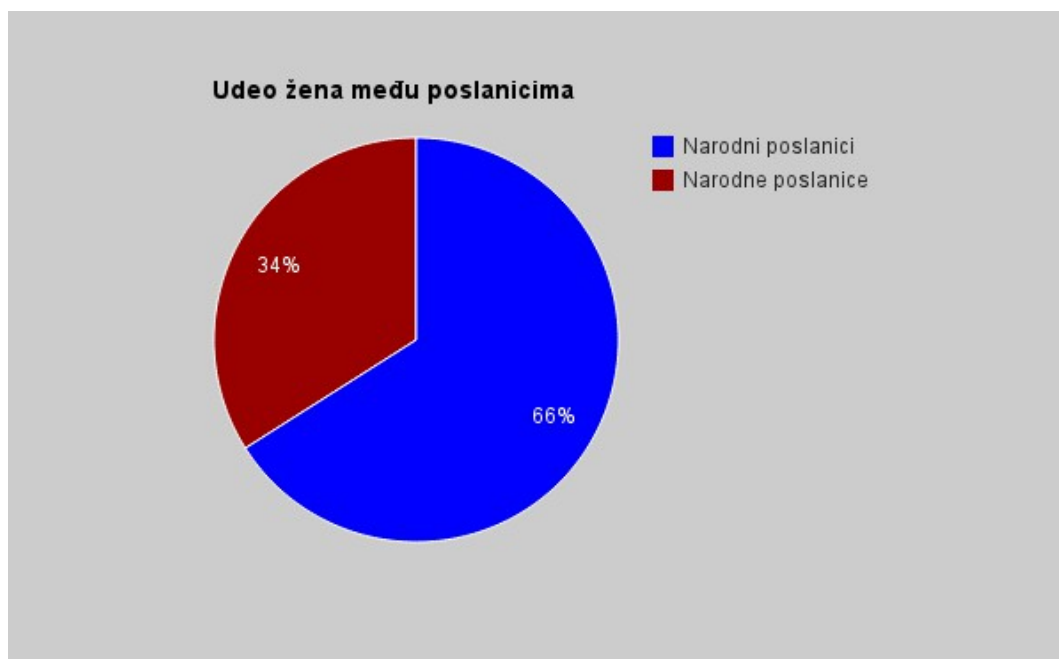
ZASTUPLJENOST ŽENA U PLENUMU I TELIMA NSRS

Učešće žena u najvišem zakonodavnom telu značajno je iz više razloga: zbog jednakih mogućnosti koje žene i muškarci treba da imaju u ostvarivanju prava, među kojima je svakako značajno učešće u javnom (političkom, ekonomskom, kulturnom i društvenom) životu; zbog razvoja demokratskog i socijalno pravičnog društva u kome predstavnici različitih grupa, pa i onih definisanih prema rodu, treba da ostvare jednake mogućnosti participacije i uticaja na javne politike i životne uslove; zbog racionalne „upotrebe“ ljudskih resursa u svrhu ostvarivanja razvoja, jer isključivanje žena znači i odbacivanje njihovih doprinosa za ukupan društveni razvoj.

Kada želimo da sagledamo učešće žena u parlamentu, potrebno je obratiti pažnju na objektivne činjenice o tome u kojoj su meri zastupljene u plenumu i važnim telima Narodne skupštine Republike Srbije.

Zakon o ravnopravnosti polova, članom 3 definiše politiku jednakih mogućnosti. Ovim članom se propisuje da „organi javne vlasti razvijaju aktivnu politiku jednakih mogućnosti u svim oblastima društvenog života“, a politika jednakih mogućnosti „podrazumeva ravnopravno učešće polova u svim fazama planiranja, donošenja i sprovođenja odluka koje su od uticaja na položaj žena i muškaraca“. Članom 14 propisuje se jednaka dostupnost poslova i položaja: „Ako zastupljenost manje zastupljenog pola u svakoj organizacionoj jedinici, na rukovodećim mestima i u organima upravljanja i nadzora iznosi manje od 30%, organi javne vlasti su dužni da primene afirmativne mere u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i Zakonom o državnoj upravi“.

U poslednjem, desetom sazivu NSRS, formiranom 16. aprila 2014. godine, nalazi se 85 narodnih poslanica, što čini udeo žena među poslanicima od 34%. Prema podacima Interparlamentarne Unije, objavljenim 1. decembra 2014. godine, Srbija se nalazi na, visokom, 25 mestu od 189 zemalja, u pogledu broja žena u parlamentu. Ukoliko uporedimo sa drugim, evropskim zemljama, Srbija se, u odnosu na ovaj kriterijum, nalazi ispred Italije, Ujedinjenog Kraljevstva, Švajcarske i Francuske.

Ukoliko se učešće žena posmatra u skladu sa kvotama propisanim Zakonom o ravnopravnosti polova i Zakonom o narodnim poslanicima može se zaključiti da standardi kvote nisu ispunjeni na položajima predsedavanja parlamentom. Naime, iako je u aktuelnom sazivu predsednik NSRS žena, od šest potpredsedavajućih samo je jedna žena.

Dalja analiza zastupljenosti žena u parlamentu nameće pitanje da li je ova ispunjenost kvote posledica doslednog trenda da se unutar svih parlamentarnih stranki ili poslaničkih grupa vodilo računa o ispunjenosti kvota, ili su neke stranke više, a neke manje doprinele ovom ukupnom rezultatu.

U aktuelnom skupštinskom sazivu postoji 12 poslaničkih grupa i tri samostalna poslanika. Samo u jednom slučaju poslanička grupa ima predsednicu (SPS), dok su u svim ostalim slučajevima na čelu poslaničkih grupa muškarci. Iz naredne tabele se može videti da se ispunjenje standarda u pogledu kvote učešća žena kao manjinski zastupljene grupe u parlamentu, duguje činjenici da su navedene parlamentarne stranke vodile računa da u svojim poslaničkim strukturama zadovolje kvotni uslov, kao i da su neke stranke značajno premašile zakonom propisani minimum učešća žena. Tako se udeo žena od 40% i više, registruje u poslaničkim grupama Demokratske stranke, Partije ujedinjenih penzionera i Socijaldemokratske partije Srbije.

Naziv poslaničke grupe	Udeo žena, u %
Srpska napredna stranka	34.50%
Socijalistička partija Srbije	32%
Demokratska stranka	43.75%
Boris Tadić- SDS, ZZS, ZS	25%
Partija ujedinjenih penzionera Srbije	42%
Socijaldemokratska partija Srbije	40%
Jedinstvena Srbija	29%
Liga socijaldemokrata Vojvodine	33.33%
Nova Srbija	33.33%
Savez vojvođanskih Mađara	33.33%
SPO- DHSS	33.33%
SDA Sandžaka- PDD	20%
Samostalni poslanici	0%

Zastupljenost žena u odborima NSRS

Neravnomerna zastupljenost poslanica u različitim odborima NSRS ukazuje na obrasce rodne segregacije koji se ispoljavaju u obliku selektivne uključenosti poslanika i poslanica u različite tematske oblasti.

U Desetom sazivu formirano je ukupno 20 skupštinskih odbora. Na čelu 8 odbora nalaze se žene. Važno je istaći činjenicu da se žene nalaze na čelu dva bitna odbora, Odbora za spoljne poslove i Odbora za odbranu i unutrašnje poslove, na čijem su čelu, u prethodnim sazivima, uglavnom bili muškarci.

Iz naredne tabele se može uočiti da su poslanice većinski zastupljene u odborima koji su usmereni na pitanja ljudskih prava, dečje, porodične zaštite, kulturu i informisanje, dok u odborima usmerenim na bezbednost, finansije, prostorno planiranje, infrastrukturu i saobraćaj čine izrazitu manjinu.

Naziv odbora	Udeo žena, u %
Odbor za prava deteta	70%
Odbor za administrativno-budžetska i mandatno-imunitetska pitanja	35%
Odbor za dijasporu i Srbe u regionu	18%
Odbor za evropske integracije	53%
Odbor za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava	12%
Odbor za kontrolu službi bezbednosti	0%
Odbor za Kosovo i Metohiju	6%
Odbor za kulturu i informisanje	53%
Odbor za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova	76%
Odbor za obrazovanje, nauku, tehnološki razvoj i informatičko društvo	47%
Odbor za odbranu i unutrašnje poslove	12%
Odbor za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu	18%
Odbor za pravosuđe, državnu upravu i lokalnu samoupravu	35%
Odbor za privredu, regionalni razvoj, trgovinu, turizam i energetiku	18%
Odbor za prostorno planiranje, saobraćaj, infrastrukturu i telekomunikacije	18%
Odbor za rad, socijalna pitanja, društvenu uključenost i smanjenje siromaštva	47%
Odbor za spoljne poslove	43%
Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo	30%
Odbor za zaštitu životne sredine	47%
Odbor za zdravlje i porodicu	41%
Ukupan % poslanica	35.50%

AKTIVNOST POSLANICA

Drugi važan aspekt analize rodnih karakteristika rada NSRS odnosi se na aktivnosti poslanica. Naime, objektivni podaci preuzeti su iz evidencije NSRS koja se redovno prati i publikuje u okviru inicijative Otvoreni parlament.

Narodni poslanici i poslanice za devet meseci rada desetog saziva, u periodu 16. april – 31. decembar 2014. godine, obratili su se ukupno 5953 puta. Od toga 85 narodnih poslanica za reč se javilo ukupno 1258 puta, što je u proseku 15 obraćanja po narodnoj poslanici.

Kada se posmatra broj amandmana podnetih u 2014. godini, tokom godine, aktuelnih 250 narodnih poslanika i poslanica, predalo je ukupno 2498 amandmana, dok su u podnošenju amandmana poslanici/e učestvovali 7567 puta¹. Među podnosiocima amandmana 1906 puta su to bile poslanice. Tako bi u proseku broj amandmana po jednoj poslanici iznosio 22.

1

Svi narodni poslanici mogu podneti amandman samostalno ili zajedno sa drugim poslanicima. Otvoreni parlament je pratio aktivnost narodnih poslanika kroz njihovo učešće u podnošenju amandmana samostalno, i u grupi sa drugim poslanicima. Iz tog razloga važno je napomenuti da kada se posmatra koliko je koji/a poslanik/ca podneo amandmana, ukupan broj podnetih amandmana ne može se dobiti prostim zbirom broja amandmana u kojima je učestvovao/la svaki poslanik/ca.

ZAKLJUČCI

Istraživanje o karakteristikama rodne ravnopravnosti u NSRS za 2014. godinu upućuje na nekoliko važnih zaključaka:

- Ostvareni su značajni pomaci u povećanju zastupljenosti žena u NSRS.
- Ovo je drugi saziv u kome je realizovana kvota propisana zakonom, i žene beleže udeo od preko 30% u poslaničkim mestima.
- Većina poslaničkih grupa ispunila je uslove kvota, pojedine grupe su ostvarile i učešće žena od preko 40%,
- Kada se posmatra rad skupštinskih odbora i dalje se uočava izražena rodna segregacija u tematskoj usmerenosti žena, pri čemu se žene više usmeravaju na pitanja ljudskih prava, socijalne zaštite, kulture, komunikacije, a gotovo su potpuno isključene iz pitanja bezbednosti, finansija, ekonomije, infrastrukture. I pored toga, u radu Desetog saziva nailazimo na trend povećanja udela žena na mestu predsednika odbora. Žene se nalaze na mestu predsednika 8 odbora, uključujući i dva bitna odbora, Odbor za spoljne poslove i Odbora za odbranu i unutrašnje poslove, na čijem su čelu, u prethodnim sazivima, uglavnom bili muškarci.